

ONTWERPBESLUIT LANDGOEDEREN OLDENZAAL

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Landgoederen Oldenzaal**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*
 - H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
 - H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1166 Kamsalamander

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Landgoederen Oldenzaal**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Oost van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER. Terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Landgoederen Oldenzaal bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrictlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Landgoederen Oldenzaal aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn. De aanwijzing vormt het Natura2000-gebied Landgoederen Oldenzaal, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in het besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder Habitatrictlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Landgoederen Oldenzaal aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als "Habitatrictlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Landgoederen Oldenzaal" en onder nummer NL3004003 is geplaatst op de van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor één prioritair habitatype in de zin van artikel 1 van de Habitatrictlijn.

Dit Habitatrictlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Landgoederen Oldenzaal (landelijk gebiedsnummer 50). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrictlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt de status van de volgende natuurmonumenten¹ bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Snoeyinksbeek is aangewezen op 26 januari 1983 onder nummer NLB/GS/GA-54632, bekendmaking Staatscourant 1983/49. Het westelijk deel van dit natuurmonument is opgenomen in het Natura2000-gebied. Het oostelijk deel is opgenomen in het Natura2000-gebied Dinkelland.

Het Natura2000-gebied Landgoederen Oldenzaal ligt in de provincie Overijssel en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Oldenzaal en Losser.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal tussen Oldenzaal, Losser en Lutte.

Het zuidelijk deel omvat het westelijk deel van het beekdal van de Snoeyinksbeek, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, opgaand geboomte, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De bossen bestaan uit eiken-berkenbos, beuken-eikenbos, eiken-haagbeukenbos en elzen-vogelkersbos. Voorts komen doornstruwelen voor en restanten van droge rivierduingraslanden.

In het gebied liggen een aantal landgoederen die bestaan uit een afwisseling van naald- en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. Een groot deel van het gebied bestaat uit oud beuken- en eikenbos. In Boerskotten ontspringt de Snoeyinksbeek. In het noordelijk deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden), houtwallen en boerderijen. Aan de voet van de Tankenberg liggen enkele bronnen.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Landgoederen Oldenzaal behoort tot het Natura2000-landschap 'Hogere zandgronden'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Landgoederen Oldenzaal is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur die noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.²

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing is op de bijbehorende kaart aangegeven. Het Natura2000-gebied omvat de landgoederen Paasberg, Egheria, Over Eschhoek, Tankenberg, Boerskotten, Duivelshof, het westelijk deel van het beschermd natuurmonument Snoeyinksbeek en het Smoddebos. Het gebied ligt ten noordoosten en ten oosten van Oldenzaal.

Het opgenomen westelijk deel van het voormalige beschermd natuurmonument Snoeyinksbeek heeft een omvang van 32 ha.

De begrenzing van Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op een enkele technische punten verbeterd.

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden;

Aan het gemelde Habitatrictlijngebied zijn verder enkele delen toegevoegd, zulks in overeenstemming met de provinciale natuurgebiedsplannen. Deze uitbreiding is noodzakelijk om aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied te kunnen voldoen. In deze delen zijn de a-biotische voorwaarden voor een op termijn succesvolle realisatie van het betreffende instandhoudingsdoel aanwezig.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

Het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen uitgebreid:

- In het gebied is opgenomen het beschermd natuurmonument Snoeyinksbeek aansluitend op de oorspronkelijke begrenzing tot aan het Smoddebosch. Dit gebied omvat naast de beekloop ook de Duivelshof, een goed ontwikkeld Eikenhaagbeukenbos (*hogere zandgronden*) subtype A(H9160_A) dat deel uitmaakt van de A-locatie Smoddebos & Snoeyinksbeek (ca. 19 ha).
- In aansluiting hierop is het Smoddebos toegevoegd, één van de best ontwikkelde voorbeelden van Eikenhaagbeukenbos in Twente (deels Landschap Overijssel, ca. 20 ha).
- In het zuidelijke deel is aan de oostzijde nieuwe natuur toegevoegd (ca. 61 ha) gelegen tussen Snoeyinksbeek en het reeds aangemeld gebied en tussen Duivelshof en Smoddebosch (incl. oude houtwallen met oude-bossoorten, conform uitbreidingsvoorstel voor de A-locatie). Dit verbetert de algehele samenhang van het gebied en biedt kansen voor herstel van de hydrologische situatie.
- Ten noorden van de Paasberg en ter hoogte van de Wilmersberg is de begrenzing op de bosrand gelegd, hetgeen heeft geleid tot uitbreiding van het gebied (ca. 12 ha).

² Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 625 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind door middel van een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”. Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.

- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H9160	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>
Doel	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit eiken-haagbeukenbossen, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitatype eiken-haagbeukenbossen, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A) komt in goede vorm voor in het Smoddebos en fragmentair in de andere delen van het gebied.
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Het habitatype oude eikenbossen komt plaatselijk in goede vorm voor. Uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit zijn hier mogelijk.
H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C).
Toelichting	Het habitatype vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C) is goed ontwikkeld op de flanken van de Paaschberg en Tankenberg, met onder andere grauwe els in de boomlaag en diverse zeldzame planten in de kruidlaag.

4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

H1166	Kamsalamander
Doel	Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	Dit gebied levert als leefgebied van de kamsalamander één van de grootste bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. Het gebied herbergt geschikt landhabitat en de afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in het optimaliseren van de voortplantingswateren. Er zijn minstens 40 poelen aanwezig waar min of meer geregeld voortplanting in plaatsvindt. De verspreiding strekt zich uit van Boerskotten/Groote Lutterveld, Elfterheurne tot en met Paaschberg. Het gebied Landgoederen Oldenzaal draagt dan ook in grote mate bij aan de metapopulatie in Noordoost-Twente— tussen Enschede, Oldenzaal, Ootmarsum en Denekamp. Het verbeteren van de verbinding tussen populaties onderling en met belangrijke leefgebieden is relevant voor uitbreiding van de populatie.

4.5 Beschermden natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Landgoederen Oldenzaal omvat een beschermd natuurmonument³, namelijk het westelijk deel van het natuurmonument Snoeyinksbeek (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingsdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. Het van rechtswege vervallen besluit is ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A).

³ Beschermden en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat de "Snoeyinksbeek", tezamen met de aangrenzende terreinen, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat de aan de beek grenzende terreinen in het natuurmonument een directe relatie met de beek hebben;

dat door de afwisselende gesteldheid van deze terreinen ook een grote verscheidenheid in milieufactoren aanwezig is;

dat met name de gevarieerde samenstelling van de bodem en de taluds van de beek, de kwaliteit en temperatuur van het water, de stroming en de afwisseling in substraten bijdragen aan de zeer hydrobiologische waarde van de beek, die onder meer tot uiting komt in het voorkomen van zeldzame insectesoorten en de beschermde vissoort het BERPJE;

dat de in het natuurmonument voorkomende bossen en beekbegeleidende beplanting uit vegetatiekundig oogpunt van belang zijn door het voorkomen van verscheidene typen bos- en plantengemeenschappen;

dat deze bossen en beekbegeleidende beplanting eveneens van grote ornithologische betekenis zijn door hun functie van broedgebied van verscheidene minder algemene tot zeldzame vogelsoorten, waaronder IJsvogel en Houtsnip;

dat het bos aan de bovenloop (het Boerskottenbos) van grote mycologische betekenis is;

dat het natuurmonument uit een oogpunt van natuurschoon van belang is door zijn ligging in en invloed op het afwisselende landschap, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, fraai opgaand geboomte, bossen en een waardevol agrarisch cultuurlandschap;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de genoemde biologische waarden en het natuurschoon, maar ook de geomorfologische structuur, de opbouw van het bodemprofiel, de waterhuishouding, het bestaande cultuurpatroon en de ten behoeve van de avifauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 27 januari 1982, nr. NLB/GS/GA-50069, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Snoeyinksbeek";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Overijssel ingezonden en van hun beschouwingen vergezeld schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

B E S L U I T :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument de "Snoeyinksbeek" en aangrenzende terreinen, voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Losser, sectie G, nrs. 857 en 1393; sectie H, nrs. 131 ged., 132, 571 ged., 572, 574, 861 ged., 862 ged., 863, 871 ged., 872 ged., 873 ged., 874 ged., 875 ged., 876, 880 ged., 1255 ged., 1256 ged., 1310, 1312, 1315 ged., 1565, 1568 ged., 2589 ged., 3301, 3312 ged., 3313 ged., 3314, 3470 ged., 3624 ged., 3651 ged., 3727 ged., 3729 ged., 3732 ged., 3916 ged., 3994 ged., 4215 ged., 4418 ged., 4601 ged., 4630 ged., 4712 ged., 4744 ged., 4754 ged., 4762 ged., 4763 ged., 5008 ged., 5189 ged., 5193 ged., 5194 ged., 5390, 5426 ged., 5802 ged., 5809 ged., 5813 ged., 5814 ged., 6038 ged., 6039 ged. en 6392 ged., een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN105/SN83.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met de beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

De Minister van Landbouw
en Visserij,

w.g. G.J.M. Braks

TOELICHTING

1. Inleiding

De onderhavige beschikking en deze toelichting zijn mede gewijzigd in reactie op de naar aanleiding van de voorgenomen aanwijzing ingediende bezwaren.

Gave beken en beekdalen zijn in Nederland schaars geworden, zo schaars dat de resterende beken met een oorspronkelijk beloop en een natuurlijk karakter als relictten beschouwd moeten worden.

In Twente zijn nog enkele daarvan te vinden, onder anderen de Snoeyinksbeek, een zijbeek en de Dinkel. De Snoeyinksbeek, globaal west-oost stromend, heeft een afwaterende functie voor een deel van de stuwwal van Oldenzaal. De beek meandert door een gevarieerd waardevol agrarisch cultuurlandschap gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, fraai opgaand geboomte, bossen en vochtige graslanden.

De beek is geheel gelegen in de gemeente Losser. De aanwijzing ervan als beschermd natuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet heeft ten doel een effectieve bescherming te bieden tegen ingrepen, die het oorspronkelijk beekarakter, nu nog goeddeels intact, teloor kunnen doen gaan. Zoals blijkt uit de bij de beschikking behorende kaart is in het natuurmonument één perceel staats eigendom gelegen. Dit deel zal te zijner tijd afzonderlijk als staatsnatuurmonument worden aangewezen. Het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, deel a, (Beleidsvoor-nemen) rekent de Snoeyinksbeek tot de "biologisch of geomorfologisch waardevolle beken".

2. Begrenzing van het aangewezen gebied

Voorop staat bij de aanwijzing van de Snoeyinksbeek als beschermd natuurmonument, dat de opbouw van het beekprofiel en het beloop van de beek worden beschermd. Dit is de reden, dat de beekloop zelf vanaf de oorsprong in het Boerskottenbos tot aan de uitmonding van de Dinkel, en een strook ter weerszijden daarvan met een breedte van minimaal c.a. 10 meter uit de as van de beek binnen het aangewezen gebied zijn opgenomen. 10 meter is een afstand, waarbinnen de primaire beekloop als zodanig duidelijk herkenbaar is.

Bovendien sluit de breedte van de strook van 10 meter aan weerszijden van de middellijn van de beek aan op de begrenzing, zoals opgenomen in het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Losser, dat naar verwachting eerdaags ter inzage zal worden gelegd, overeenkomstig het bepaalde in artikel 23, lid 1, van de Wet op de Ruimtelijke Orde-ning.

Deze oeverzone heeft een dermate directe relatie met de beek, dat ze ten behoeve van een effectieve bescherming tot het aangewezen gebied behoort. Als binnen deze zone geen waardebedreigende handelingen plaatsvinden, kan het beekmilieu zijn huidige waarde behouden. Deze waarde is in veel opzichten juist gebonden aan het onregelmatige beloop en de variatie in milieufactoren (zie onder 3).

Bij het aanwijzen van de strook van totaal ca 20 breed speelt ook een rol, dat de beek licht meandert en dus niet steeds hetzelfde beloop heeft. Waar topografische situaties een doelmatige begrenzing vormen, is daarbij aangesloten. Te denken valt aan onder andere (zand)wegen en steilranden. Waar bossen en beekbegeleidende beplanting voorkomen is

de begrenzing in beginsel gebonden aan de bosrand, in die zin, dat de houtopstanden binnen het aangewezen gebied vallen. De relatie tussen beek en houtopstand heeft een wederzijds waardeverhogend effect.

Een tweede motief voor de aanwijzing ligt in de wens dat de waterkwaliteit in de beek niet verslechtert, opdat het huidige fysisch-chemische en biologisch karakter onaangetast blijft. Hiertoe hoeven nauwelijks beperkingen aan het landbouwkundige gebruik te worden opgelegd. Het sinds jaar en dag bestaande gebruik kan worden voortgezet inclusief de in het stroomgebied van de beek normale bedrijfsontwikkeling. Onder "normale bedrijfsontwikkeling" kan o.m. worden begrepen de vrijheid van gewaskeuze op bouwland. Ter voorkoming van eutrofiëring en de daarmee gepaard gaande biologische verarming van het beekmilieu dient het dumpen van drijfmest in het stroomgebied van de Snoeyinksbeek te worden vermeden. Daarbij zal dumpen van organische mest (meer mest op het land brengen dan voor een kwantitatief en kwalitatief goed gewas nodig is) naarmate het dichterbij de beek gebeurt, ernstiger gevolgen hebben.

Verharde wegen, die de beek kruisen, zijn buiten de aanwijzing gelaten, evenals de gronden die binnen het profiel van de aan te leggen Rijksweg 1 vallen. De aanleg van de Rijksweg is dan ook niet aan een vergunning gebonden.

3. Motivering van de aanwijzing

De loop van de Snoeyinksbeek kan weliswaar niet geheel natuurlijk meer worden genoemd, maar het dwarsprofiel is dit in het algemeen wel. Het totale waterregime en de waterkwaliteit zijn zodanig, dat in de beek organismen voorkomen die wijzen op een hoge hydrobiologische kwaliteit. De aan de beek aansluitende gronden zijn voor ca. de helft agrarische cultuurgronden. Het overige deel bestaat uit bos c.q. houtwallen. Over de cultuurgronden wordt opgemerkt dat deze in een aantal situaties voor maximaal landbouwkundig gebruik te nat en te weinig draagkrachtig zijn, en op diverse plaatsen buiten de genoemde bos- en wallengte van de beek voorzien zijn van verspreide beplanting, waaronder solitaire bomen.

De vegetatiekundige betekenis van de houtopstanden varieert afhankelijk van bodemeigenschappen en waterhuishouding. Aanwezig zijn onder meer Eiken-berkenbos, Beuken-eikenbos, Eiken-haagbeukenbos en Elzen-Vogelkersbos, soms zeer fraai ontwikkeld met onder meer Slanke sleutelbloem en Smalle beukvaren. Aan de uitmonding, binnen het overstromingsbereik van de Dinkel, komen voorts doornstruwelen voor, restanten van droge rivierduingraslanden, die onder invloed van bemesting en/of overspoeling met te voedselrijk Dinkelwater weliswaar aan waarde hebben ingeboet, maar niettemin nog zeer belangrijk zijn.

Naast de genoemde vegetatiekundige waarden moet met name de grote mycologische waarde worden genoemd van het bos rond het oorsprongsgebied van de beek, het landgoed Boerskotten.

De ornithologische waarden van het natuurmonument komen tot uiting in de betekenis als broedgebied van de volgende minder algemene tot zeer zeldzame vogelsoorten: IJsvogel, Appelvink, Bonte vliegenvanger, Wielewaal, Kleine bonte specht, Houtsnip, Buizerd, Bosuil, Wespendif en ook de Rode wouw heeft hier gebroed (het enig bekende broedgeval in Nederland).

Meer algemene soorten worden in het gevarieerde beekmilieu regelmatig als broedvogel aangetroffen, zoals Winterkoning, Gekraagde roodstaart, Boomkruiper, Boomklever, Glanskopmeeuw, Zwartkop en Tjiftjaf. Meerdere malen is de Grote gele kwikstaart langs de Snoeyinksbeek waargenomen.

Het belangrijkste natuurwetenschappelijke aspect van deze aanwijzing is het hydrobiologische belang van de Snoeyinksbeek, dat tot uiting komt door het voorkomen van diverse soorten die gebonden zijn aan koel, zuurstofrijk en min of meer stromend water, zoals de kevers *Platambus maculatus* en *Ilybius fuliginosus* en de steenvlieg *Nemura cinerea*. In wat mindere mate geldt dit ook voor *Agabus bipustulatus* en *Hydroporus memnonius*. Genoemd moet ook worden het voorkomen van het Bermpje, een op grond van de Natuurbeschermingswet beschermde vissoort. De wezenlijke abiotische kenmerken van een laaglandbeek kunnen als volgt worden samengevat:

1. In de beek is het water schoon en zuurstofrijk en verhoudingsgewijs koel;
2. de bodem en taluds zijn onregelmatig van samenstelling en opbouw, dat wil zeggen dat er beschaduwde en zonnige plekken in voorkomen, diepe en ondiepe delen, vlakke en steile tot overhangende taluds, in respectievelijk binnen- en buitenbochten;
3. er is altijd water aanwezig, dat vrijwel het hele jaar stroomt;
4. er is een afwisseling in substraten, zoals zand, slib, stenen en organisch materiaal.

De Snoeyinksbeek voldoet aan deze karakteristiek. Weliswaar staat de beek soms gedeeltelijk droog (met name in de zeer droge jaren als 1959, 1976 en 1982), maar door de onregelmatige opbouw blijven op veel plaatsen poelen en ondiepten over, die fungeren als overzomeringsgebied voor de beekfauna.

4. Gebruik

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, vergunning worden aangevraagd. Dit dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat de in artikel 12 van de Natuurbeschermingswet bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn. Het is niet mogelijk op voorhand tot in details aan te geven wat wel en wat niet is toegestaan. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen.

Niettemin kunnen de volgende richtlijnen worden aangehouden:

- * In ieder geval niet vergunningplichtig zijn de volgende handelingen:
 - ploegen en inzaaien van bouwland; maaien; oogsten; mesten, voorzover niet meer mest wordt opgebracht dan voor de agrarische gewassen opneembaar is;
 - het vernieuwen van afrasteringen;
 - maaien ten behoeve van de schouw;
 - het onderhouden van duikers;
 - dunning van houtopstanden in het kader van het bosbouwkundig beheer van de aangewezen boscomplexen.

Het betreft handelingen, die worden verricht binnen het sinds jaar en dag plaats vindend gebruik, alsmede regelmatig terugkerende beheers- en onderhoudswerkzaamheden.

- * In ieder geval wel vergunningplichtig zijn de volgende handelingen:
 - het wijzigen van de opbouw van het lengte- en/of dwarsprofiel van de beek alsmede vergravingen van de taluds;
 - het maken van kaden, beschoeiingen, betuiningen, stuwen en duikers;
 - handelingen die wijziging van de waterhuishouding tot gevolg kunnen hebben, zoals begreppelen, wateronttrekking ten behoeve van beregning, het aanleggen van waterlossingen en drainages;
 - het aanbrengen van oppervlakteverhardingen, ophogen, egaliseren en ontgronden;
 - plaatsen en aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voertuigen en onderkomens (waaronder

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- het aanbrengen van onder- of bovengrondse leidingen, installaties of apparatuur met bijbehorende werken of werkzaamheden;
- het gebruiken van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen in de beek of op de taluds van de beek, alsmede in de onder deze aanwijzing vallende bossen en andere houtopstanden;
- het aanwenden binnen het stroomgebied van de beek van meer organische mest dan voor een kwantitatief en kwalitatief goed gewas noodzakelijk is.

Handelingen, welke buiten het aangewezen gebied worden verricht maar de omschreven wezenlijke kenmerken aantasten, zijn eveneens aan een vergunning gebonden. Indien bijvoorbeeld in het beekdal min of meer parallel met de beekloop een nieuwe waterafvoerende leiding zou worden gegraven zou dat de watervoering van de Snoeyinksbeek direct beïnvloeden. Daarmee zou worden ingegrepen in de wezenlijke kenmerken van de beek, zodat een vergunning vereist zou zijn.

- * Ten slotte is er een groep van handelingen, waarvan niet bij voorbaat is vast te stellen of een vergunning vereist is, ook omdat de wijze van uitvoering kan verschillen.

Hieronder vallen vormen van recreatiebeoefening, het rooien van houtopstanden op de aangewezen bosgronden en in de aangewezen landschapselementen, het verrichten van achterstallige onderhoudswerkzaamheden aan de beek, het achterlaten of opslaan van voorwerpen of afval, stoffen, specie, bagger, materialen, hulpstoffen of producten van het agrarisch bedrijf en handelingen die de waterkwaliteit aantasten.

In dergelijke gevallen zal de consulent Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer in Overijssel behulpzaam zijn bij de beoordeling van de vergunningplichtigheid.

5. Beheersplan

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met eigenaren en gebruikers van het beschermd natuurmonument een beheersplan op te stellen, Dit beheersplan, dat tot doel heeft het behoud of herstel van de natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis, heeft als gevolg, dat voor handelingen die neergelegd zijn in het beheersplan, geen vergunning op grond van artikel 12 hoeft te worden aangevraagd.

Bij de vaststelling van een beheersplan, waaraan voor betrokkene kosten of lasten zijn verbonden, die redelijkerwijze niet of niet geheel te zijner lasten behoren te komen, kan op zijn verzoek een uitkering worden toegekend.

6. Planologische situatie

a. Streekplan Twente

De aanduidingen, welke op de plankaart van het op 25 mei 1966 vastgestelde Streekplan Twente zijn ingetekend in het dal van de Snoeyinksbeek, zijn de volgende:

- * Natuurgebied, voor het gedeelte vanaf de oorsprong van de beek tot aan ongeveer de Veldmatenweg.
- * Landschappelijk waardevol landbouwgebied, vanaf ongeveer de Veldmatenweg tot aan de Luttersestraat.
- * Natuurmonument voor het loofbos gelegen ten oosten van de Luttersestraat over een afstand van + 500 meter.
- * Landschappelijk waardevol landbouwgebied, tot aan de Denekamperdijk.

* Natuurmonument voor een deel oostelijk van de Denekamperdijk tot aan de monding van de Snoeyinksbeek in de Dinkel. Deze opsomming weerspiegelt het in landschappelijke en natuurwetenschappelijk opzicht waardevolle karakter van de Snoeyinksbeek. De Snoeyinksbeek valt in het voorontwerp Streekplan d.d. november 1982 geheel in de zone-aanduiding "Landelijk gebied III", welke wordt omschreven als: "Gebieden, die in het algemeen in landbouwkundig gebruik zijn met grote natuur- en/of landschapskwaliteiten". Bescherming van natuur en landschap wordt van groot belang geacht. Afzonderlijke aandacht krijgen in het voorontwerp de natuurlijke (en potentieel natuurlijke) beken: "Deze beken komen voor handhaving van de kwaliteiten in aanmerking". Op een afzonderlijke kaart van deze (potentieel) natuurlijke beken is de Snoeyinksbeek aangeduid.

b. Bestemmingsplan "Losser-Buitengebied"

Het plan werd vastgesteld op 22 februari 1972.

Gedeputeerde Staten van Overijssel keurden het gedeeltelijk goed op 15 mei 1973, besluit no. 274, afd. 2.

Onherroepelijk werd het plan door het Koninklijk Besluit nr. 30 van 16 november 1977.

De bestemmingen, zoals uitgetekend op de plankaart, geven een even gevarieerd beeld (zie bijlagen):

- * De beekloop in het Boerskottenbos draagt de bestemming agrarisch gebied van grote landschappelijke waarde.
- * Tot natuurmonument zijn bestemd het eigenlijke dal van de Dinkel, inclusief de monding van de Snoeyinksbeek, een strook ten noorden van de beek en ten oosten van de Luttersestraat, over een afstand van + 900 meter, alsmede een deel van het beekdal over een afstand van + 150 meter, gelegen oostelijk van de Veldmatenweg.
- * Tussenliggende delen dragen agrarische bestemming met verschillende kwalificaties: agrarisch gebied, agrarisch gebied van landschappelijke waarde, agrarisch gebied van grote landschappelijke waarde.

De bestemmingen zijn in zoverre sterk versnipperd, dat de eenheid die de Snoeyinksbeek vormt, niet in de bestemmingsregeling tot uiting komt. Na de goedkeuringsprocedure resteert een sterk verminkte bestemmingsregeling, aangezien aan grote delen van de voorschriften (onder meer het aanlegvergunningstelsel) goedkeuring werd onthouden.

c. Vorbereidingsbesluit

Op 15 juli 1982 heeft de Raad van de gemeente Losser een voorbereidingsbesluit vastgesteld voor het buitengebied.

De Snoeyinksbeek valt binnen het gebied waarvoor een aanlegvergunningvereiste geldt voor diverse werken en werkzaamheden die de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde van de beek kunnen aantasten.

d. Bestemming "Rijksweg 1" gemeente Losser

De aanleg van de Rijksweg 1 ten zuiden van Oldenzaal en de Lutte, zal aanzienlijke veranderingen te weeg brengen aan de bovenloop van de Snoeyinksbeek. Het Ontwerp-Rijkswegenplan 1982 voorziet, dat met de uitvoering der werkzaamheden vóór 1990 een aanvang wordt gemaakt. De gemeenteraad van Losser heeft de aanleg planologisch mogelijk gemaakt door de vaststelling van het bestemmingsplan Rijksweg 1, dat thans ter goedkeuring ligt bij Gedeputeerde Staten van Overijssel. Het Boerskottenbos zal door Rijksweg 1 worden doorsneden.

Volgens het voorstel van het Staatsbosbeheer aan Rijkswaterstaat is het in verband met de natuurwetenschappelijke belangen noodzakelijk dat onder andere de Snoeyinksbeek de Rijksweg onbelemmerd kan kruisen, i.c. door middel van een duiker. Bij de aanleg van de berm-sloten zal met de consultant Natuurbehoud bezien worden hoe voorkomen kan worden dat in de winter pekelwater in de beek terecht komt.

e. Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, deel a (Beleidsvoornemen)

Paragraaf 6.4.4.4. van het Structuurschema vraagt bijzondere aandacht voor de laaglandbeken. De instandhouding van de nog resterende biologisch en/of geomorfologisch waardevolle beekdalen en beken wordt van essentiële betekenis geacht. Op kaart 4 (p. 252) van het Structuurschema staat de Snoeyinksbeek aangewezen als "biologisch of geomorfologisch waardevolle beek".

In paragraaf 6.4.4.4. op pagina 159 onderaan wordt expliciet gesproken over mogelijke toepassing van de Natuurbeschermingswet op waardevolle agrarische cultuurlandschappen (W.A.C.'s). Bij de omschrijving van de W.A.C.'s worden onder meer beken en beekdalen genoemd.

Gewezen wordt op de verantwoordelijkheden van de waterschappen in deze. In paragraaf 7.2 van het Structuurschema is te lezen, dat waterschapsbesturen bij de behartiging van de hun toevertrouwde taak alle hierbij betrokken belangen, waaronder die van natuur- en landschapsbehoud, zorgvuldig dienen af te wegen.